

โครงการธนาคารอาหารชุมชน ในโครงการเกษตรวิทยา จังหวัดเชียงใหม่

ความเป็นมา

เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินเป็นการส่วนพระองค์ไปยังพื้นที่บ้านกองแหะ หมู่ที่ ๔ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ได้ทรงมีพระราชดำริขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการสำรวจและวางแผนการใช้ที่ดิน รวมทั้งการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อให้ได้แนวทางหรือวิธีการที่เหมาะสมต่อการเกษตร ส่วนจะพัฒนาอย่างไรหรือปลูกพืชชนิดใดควรพิจารณาหลังจากได้ข้อมูลดังกล่าวแล้ว และเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้พระราชทานที่ดินส่วนพระองค์จำนวน ๑,๓๕๐ ไร่ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และทรงมีพระราชดำริ ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณากำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้นำเสนอแผนแม่บทและแผนปฏิบัติงานในที่ดินที่ได้รับพระราชทาน โดยแบ่งเป็นพื้นที่ทรงงาน จำนวน ๓๒ ไร่ พื้นที่พัฒนาการเกษตร จำนวน ๑๓๙ ไร่ พื้นที่ส่วนราชการ จำนวน ๑๓๔ ไร่ และธนาคารอาหารชุมชน จำนวน ๑๒๓ ไร่ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงานกปร.) โดยจะยึดกรอบแนวทางการดำเนินงานตามแผนแม่บทและแผนปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ซึ่งเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างใหญ่หลวงแก่เกษตรกร

แผนที่พื้นที่โครงการธนาคารอาหารชุมชน

แนวพระราชดำริ

ด้วยน้ำพระราชหฤทัยที่ทรงรักและห่วงใยในความเป็นอยู่ของพลสกนิกร รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จึงทรงมีพระราชดำริที่จะมอบที่ดินส่วนพระองค์ เนื้อที่ประมาณ ๑,๓๕๐ ไร่ ณ บริเวณบ้านกองแหะ หมู่ที่ ๔ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ให้กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำไปดำเนินการในลักษณะเป็นคลินิกเกษตร เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในรูปแบบของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีชุมชน และศูนย์ฝึกอบรมและวิจัยพัฒนาการเกษตรให้เหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งเพื่อการฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้เกิดเป็นระบบนิเวศที่สมบูรณ์ เป็นแหล่งผลิตอาหารธรรมชาติ และมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

แนวทางการดำเนินงานและบทบาทของ ส.ป.ก.

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ดำเนินงาน “โครงการธนาคารอาหารชุมชนในโครงการเกษตรวิเศษ” มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้เป็นธนาคารอาหารชุมชนตามวัตถุประสงค์ของโครงการเกษตรวิเศษ (บ้านกองแหะ) ในพื้นที่ จำนวน ๑๒๓ ไร่ (พื้นที่เขตวนเกษตรหรือธนาคารอาหารชุมชน จำนวน ๘๐ ไร่ อ่างเก็บน้ำ จำนวน ๒๕ ไร่ อาคารฝึกอบรม โรงเรือนเพาะชำ ถนน ลำห้วย และอื่น ๆ จำนวน ๑๔ ไร่) โดยมีการปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ผสมผสานกับพืชอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการปลูกไม้ยืนต้น ไม้ผล พืชอาหาร และพืชสมุนไพรให้กระจายไปในพื้นที่โครงการ มีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้และสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มเกษตรกร ผู้สืบทอดเกษตรกร นักเรียน และคณะกรรมการกลุ่มคนรักป่า นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างเครือข่ายให้แก่ยุวเกษตรกร ผู้ปกครอง ครู และเกษตรกรในเขตพื้นที่ป่าชุมชน รวมทั้งเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ได้มีการเรียนรู้และเข้าใจในการจัดทำโครงการ การใช้ประโยชน์ในพื้นที่โครงการ ตลอดจนการนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่ของตนเองต่อไป

ศาลาเอนกประสงค์ในพื้นที่โครงการ

ส.ป.ก. ดำเนินงานโครงการธนาคารอาหารชุมชนในโครงการเกษตรวิเศษ โดยน้อมนำแนวพระราชดำริมาเป็นหลักคิดและแนวทางในการดำเนินงาน สำหรับภารกิจหลักของ ส.ป.ก. ในพื้นที่โครงการ ได้แก่ การสนับสนุนการตั้งกฎระเบียบเกี่ยวกับการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ธนาคารอาหารชุมชน การส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกให้แก่เกษตรกรและผู้สืบทอดเกษตรกรให้รักและหวงแหนทรัพยากรของชุมชน การขยายผล

องค์ความรู้เรื่องการบริหารจัดการป่าชุมชน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้การจัดการระบบนิเวศในพื้นที่โครงการ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ส.ป.ก. ได้ขับเคลื่อนกระบวนการโดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรในพื้นที่โครงการสามารถยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง ควบคู่การอนุรักษ์และฟื้นฟู

ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมการปลูกป่าชุมชนและการปลูกไม้เศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพผ่านรูปแบบการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ เช่น การเพาะพันธุ์กล้าไม้ การเลี้ยงกบ การเลี้ยงไก่ และการเลี้ยงปลาในบ่อซีเมนต์ เป็นต้น การจัดตั้งเป็นพื้นที่เรียนรู้เรื่องพรรณไม้และพืชสมุนไพร ส่งเสริมกิจกรรมผู้สืบทอดเกษตรกรให้แก่ครูและนักเรียนของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่โครงการเกษตรวิเศษและในเขตปฏิรูปที่ดิน การฝึกอบรมพัฒนาอาชีพ พร้อมทั้งสนับสนุนปัจจัยการผลิต รวมถึงงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ด้วย

นอกจากนั้น ส.ป.ก. ยังได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มคนรักป่า ซึ่งดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการ ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๑๒๐ ราย มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบและได้มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการออกกฎระเบียบในการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่โครงการ โดยกำหนดระยะเวลาให้เข้าไปได้ทุกวันจันทร์ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ส่วนการเข้าไปเยี่ยมชมจะเปิดให้เข้าได้ทุกวัน แต่จะต้องมีการแสดงบัตรประจำตัวประชาชนและลงลายมือชื่อด้วยทุกครั้ง สำหรับข้อกำหนดและสิทธิการใช้ประโยชน์ในพื้นที่โครงการเฉพาะสมาชิก ได้แก่ ห้ามตัดต้นไม้ ห้ามเผาป่า ห้ามทิ้งขยะ ห้ามนำสัตว์มาเลี้ยง ห้ามจับสัตว์ป่าในพื้นที่โครงการ ยกเว้นสัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ซึ่งการจับสัตว์น้ำจะต้องใช้วิธีธรรมชาติเท่านั้น คือ การใช้เบ็ด แซะ และสวิง ในการเก็บผลผลิตก็ให้เก็บแบบพอกินพอใช้ เช่น หน่อไม้ให้เก็บได้ไม่เกินคนละ ๗ - ๑๐ กิโลกรัม/ครั้ง นอกจากนี้สมาชิกทุกคนจะต้องร่วมกันดูแลรักษาพื้นที่โครงการ เช่น การถางหญ้าและปลูกพืชทดแทนปีละ ๒ ครั้ง ทำแนวกันไฟปีละ ๑ ครั้ง และถางหญ้าปีละ ๑ ครั้ง หากผู้ใดฝ่าฝืนไม่ประพฤติตามข้อกำหนดที่ตั้งไว้ จะถูกลงโทษตามกฎหมายที่ร่วมกันกำหนดไว้

ยุวเกษตรกรศึกษาดูงานในพื้นที่โครงการ

ยูวเกษตรกรศึกษากิจกรรมในโครงการ

แปลงผักของเกษตรกรในพื้นที่โครงการ

ความสำเร็จของโครงการ

จากการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ควบคุมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งน้ำ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกื้อกูลกันอย่างเป็นระบบ ทำให้พื้นที่โครงการกลายเป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์พืชและสมุนไพรที่มีความหลากหลายและเพียงพอต่อความต้องการของชุมชน ขณะเดียวกันได้มีการพัฒนาระบบนิเวศของป่าไม้ให้มีความหลากหลายทางชีวภาพ เกื้อกูลกับการเพาะพันธุ์สัตว์ธรรมชาติและแหล่งผลิตอาหารตามธรรมชาติ ทั้งพืชผัก ผลไม้ พืชสมุนไพร สัตว์เลี้ยง สัตว์ป่า อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

การพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรและผู้สืบทอดเกษตรกร นับเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้คนเหล่านี้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติโดยผ่านกระบวนการฝึกอบรมให้ความรู้ ประกอบกับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อให้เกษตรกรและผู้สืบทอดเกษตรกรได้เกิดทักษะและสามารถนำไปใช้ได้จริง นอกจากนี้ ส.ป.ก. ยังได้ต่อยอดฐานความคิด องค์ความรู้ด้านอาชีพและด้านการผลิตทางการเกษตรทุกด้าน และทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาที่ดิน สำหรับนักเรียนก็จะสามารถนำไปใช้ประกอบการศึกษาเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาและภาษาอังกฤษ เป็นต้น ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ส.ป.ก. ได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมและศึกษาดูงานให้แก่เกษตรกรและผู้สืบทอดเกษตรกรอย่างต่อเนื่องในหลักสูตรต่าง ๆ เช่น สวนผักสวนครัวอาหารชุมชนสู่ยูวเกษตรกร การอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน การทำเกษตรแบบธรรมชาติ การผลิตเชื้อจุลินทรีย์ การทำปุ๋ยหมักน้ำหมักชีวภาพ การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น โดยผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง มีการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ ตลอดจนสามารถถ่ายทอดขยายผลให้แก่ครอบครัว ชุมชน และเกษตรกรทั้งในและนอกพื้นที่โครงการได้

สำหรับภารกิจและกิจกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ ของ ส.ป.ก. ในพื้นที่โครงการ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๕๘ ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางสรุปผลการดำเนินงานของ ส.ป.ก. ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๕๘

ภารกิจ	กิจกรรม
การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	❖ ปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ผสมผสานกับพืชอื่น ๆ ให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพโดยการปลูกต้นไม้ให้กระจายทั่วพื้นที่โครงการ
การฝึกอบรมให้ความรู้และศึกษาดูงาน	❖ ฝึกอบรมหลักสูตรสวนผักสวนครัวอาหารชุมชนสู่ยูวเกษตรกร การอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน จำนวน ๒๔ รุ่น ๘๕๖ ราย ❖ ศึกษาดูงานทั้งในและนอกพื้นที่โครงการจำนวน ๒๔ รุ่น ๘๕๖ ราย
การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	❖ ส่งเสริมการเลี้ยงกบและปลาดุกในบ่อซีเมนต์ ❖ ส่งเสริมการเลี้ยงไก่ ❖ สนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์ไม้ และวัสดุอุปกรณ์การเกษตร

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘

เส้นทางศึกษาธรรมชาติในพื้นที่โครงการ

เกษตรกรตัวอย่าง

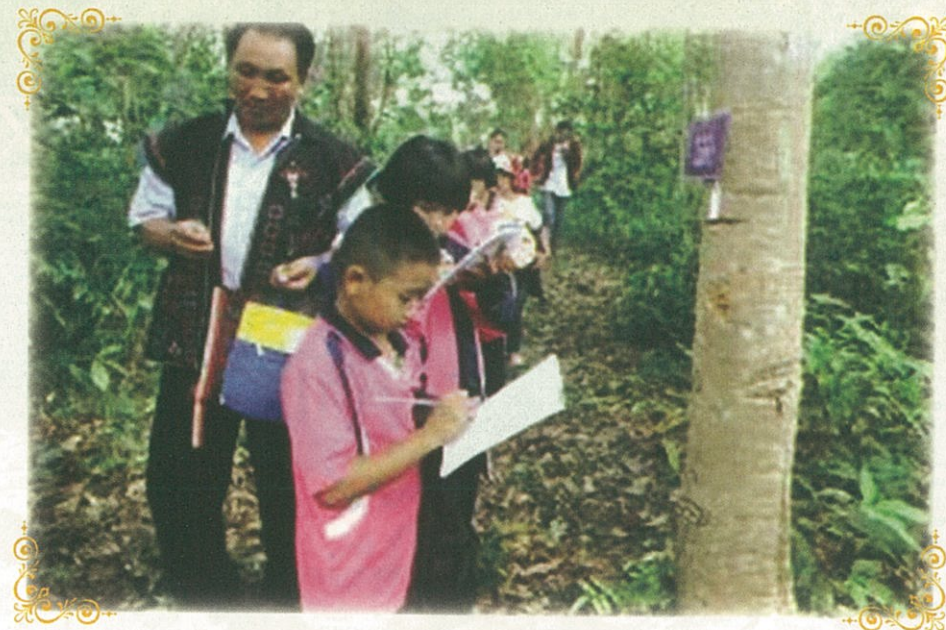
“ดิน น้ำ ป่าไม้ เป็นสมบัติอันล้ำค่า”

นายเกษม โกยทา หรือลุงต๋น อายุ ๕๐ ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ อาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๓๖/๓ หมู่ที่ ๔ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีที่ดินจำนวน ๑ แปลง เนื้อที่ประมาณ ๙ ไร่ ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมโดยทำนา ปลูกเผือก มันเทศ และสวนชา สมัยก่อนไม่ว่าจะเพาะปลูกอะไรก็ง่ายและได้ผลดี เพราะมีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ ต่อมาเมื่อมีประชากรเพิ่มขึ้น พื้นที่ทำการเกษตรลดลง ประกอบกับราคาผลผลิตตกต่ำ และปัญหาการขาดทุนในภาคการเกษตรจึงหันมาทำงาน รับจ้างทั่วไป ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้สมัครเป็นลูกจ้างของ โครงการเกษตรวิทยา ประจำอยู่ในพื้นที่ที่ ส.ป.ก. ดูแลรับผิดชอบ เมื่อหมดสัญญาจ้างในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ จึงได้ไปสมัครเป็นพนักงานขับรถยนต์ของกรมพัฒนาที่ดิน และยังมีใจรักที่จะช่วยดูแลพื้นที่โครงการตลอดมาจนถึง ปัจจุบัน

นายเกษม โกยทา

ให้ความรู้แก่เกษตรกรเรื่องพืชสมุนไพร

ยุวเกษตรกรเรียนรู้เรื่องการจัดการป่าไม้

หลังจากที่ ส.ป.ก. ได้เข้ามาดำเนินการพัฒนาพื้นที่โครงการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จาก ภูเขาหัวโล้นได้กลายสภาพมาเป็นป่ามากขึ้น ทั้งพืชสมุนไพร รวมทั้งพันธุ์ไม้หายาก ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ต้นไม้ที่ปลูกไว้ได้เจริญเติบโตและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ขณะเดียวกันได้เกิดปัญหา ความขัดแย้งขึ้นเนื่องจากมีชาวบ้านเข้าไปตัดไม้และหาของป่า ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่โครงการ จึงได้มีการจัดตั้งกลุ่มคนรักป่าขึ้นเพื่อทำหน้าที่ช่วยกันดูแลรักษาพื้นที่โครงการ โดยมีข้อกำหนด ใช้บังคับ เช่น ถ้าผู้ใดเข้าไปตัดไม้ในพื้นที่โครงการจะต้องถูกปรับเป็นเงิน ๕๐๐ บาท หรือถ้าผู้ใด เข้าไปตัดต้นไม้ ๑ ต้น จะต้องปลูกทดแทน ๕ ต้น ซึ่งในวันสำคัญต่าง ๆ สมาชิกทั้งในหมู่บ้านและ ตัวแทนจากหมู่บ้านต่าง ๆ จะร่วมกันปลูกต้นไม้เพื่อพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้กลับไปเป็นภูเขาหัวโล้น เช่นเดิมอีก และตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นต้นมา ความอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่โครงการก็เพิ่มมากขึ้น เรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งแหล่งน้ำ ไม้ยืนต้น ไม้ผล พืชสมุนไพร พืชล้มลุก และพืชผัก ขณะเดียวกัน สมาชิกยังสามารถใช้เป็นสถานที่สำหรับพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรึกษาหารือร่วมกัน อีกทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานสำหรับครู นักเรียน นักศึกษา เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป ทั้งในและนอกพื้นที่ด้วย

นอกจากลุงต๋นจะมีจิตอาสาช่วยดูแลรักษาพื้นที่โครงการแล้ว ยังเป็นหมอดินอาสาอีกด้วย สามารถนำความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับการฝึกอบรมและศึกษาดูงานไปประยุกต์ใช้ในแปลงที่ดิน ของตนเองและถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกจิตสำนึกให้กับลูกหลาน ได้ตระหนักถึงการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดี ของการดำเนินชีวิตและทำการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางการขับเคลื่อนโครงการ

สำหรับการขับเคลื่อนโครงการธนาคารอาหารชุมชน ในโครงการเกษตรวิชญานั้น ส.ป.ก. พิจารณาดำเนินการในสองระดับคือระดับโครงการและระดับเกษตรกร โดยการขับเคลื่อนในระดับโครงการจะเน้นการพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ระบบนิเวศวนเกษตรแบบครบวงจร และจะมีการสร้างอาคารประชุมฝึกอบรม ควบคู่การปรับแผนในการพัฒนาเพิ่มองค์ความรู้ด้านการพัฒนาการเกษตร ขณะเดียวกันยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โครงการด้วย สำหรับการขับเคลื่อนในระดับเกษตรกร จะเน้นให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ ตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อให้เกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ช่วยลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้มากยิ่งขึ้น โดยการศึกษาดูงานทั้งในและนอกพื้นที่โครงการ รายละเอียดกลยุทธ์และวิธีดำเนินการปรากฏดังตารางต่อไปนี้

เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. เชียงใหม่และยุวเกษตรกรร่วมกันสร้างฝายชะลอน้ำ

ตารางสรุปแนวทางการขับเคลื่อนโครงการธนาคารอาหารชุมชน ในโครงการเกษตรวิชญา

ระดับการขับเคลื่อน	เป้าหมาย	กลยุทธ์/วิธีดำเนินการ
โครงการ	๑. เป็นแหล่งเรียนรู้ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน (ระบบนิเวศแบบวนเกษตร)	๑. ปลุกจิตสำนึกให้แก่เกษตรกรและผู้สืบทอดเกษตรกรทั้งภายในและภายนอกโครงการ ๒. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศ ๓. ขยายผลองค์ความรู้แก่เกษตรกร ผู้สืบทอดเกษตรกร ๔. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๕. การปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ๖. จัดจ้างลูกจ้างเพื่อดูแลสถานที่และปรับปรุงภูมิทัศน์ ๗. จัดทำป้ายแผนที่และป้ายบอกสรรพคุณพันธุ์ไม้
	๒. อนุรักษ์และการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	๑. การตั้งกฎระเบียบของการใช้ประโยชน์ในพื้นที่โครงการธนาคารอาหารชุมชน ๒. ส่งเสริมการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชน
เกษตรกรในพื้นที่โครงการ	๑. เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้	๑. พัฒนาองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ตามความต้องการของเกษตรกร ๒. เน้นการฝึกภาคปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะและสามารถนำไปใช้ได้จริง ๓. ติดตามประเมินผลการฝึกอบรมเป็นระยะ ๆ
	๒. เกษตรกรและผู้สืบทอดเกษตรกรดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	๑. ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงโดย ❖ การสร้างความสมดุลในการประกอบอาชีพ ❖ การลดรายจ่าย ❖ การเพิ่มรายได้ ❖ การสร้างพื้นฐานทางด้านแนวคิดการดำรงชีพ
	๓. การสร้างทัศนคติที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่กับชาวบ้าน	๑. การจัดกิจกรรมร่วมกันในพื้นที่โครงการ ๒. การฝึกอบรมและศึกษาดูงาน